

I N F O R M A C I J O S

Nr. 2 /9/ Hannover-Kleefeld, Hegelstr.6 1952 m. balandžio mėn.

LENKIJOS EGZILINĖS VYRIAUSYBĖS UŽSIEMIO POLITIKA

/Iš užs.reik. ministerio M. Sokolowski'o kalbos/

Š.m. kovo mėn. 15 d. įvykusiame Lenkų Tautinės Tarybos posėdyje, Londone, lenkų užsienių reikalų ministras Sokolowski padarė ilgą pranešimą, su kuriuo kaip ir visais težėmis įdomu supažindinti mūsų skaitytojus. Pranešime minist. išdėstė Rzeczpospolita Vyriausybės pažiūras apie tarptautinę padėtį ir reikalus, surištus su Europos suvienijimu bei su Europiniu Sąjūdžiu, kuris š.m. sausio mėn. Londone sušaukė "Rytų ir Vidurio Europos klausimams" tirti konferenciją. Išanalizavęs konferencijos charakterį ministras tvirtino, kad "konferencijos eiga ir mutarimai rodo pliusus ir minusus".

"Ištikrųjų - kalbėjo toliau Sokolowski - pavojus kilo netgi tik konferencijai pasibaigus, kada nekurių Vakarų radio stotys pradėjo skelbti apie konferenciją detalias informacijas tokiu būdu, kuris gali iššaukti tėvynėje perdėtas viltis. Ten viešpataujanti sunki ir vis dar sunkėjanti padėtis kovoje su rusiškai-komunistine persvara, daro tėvynę lengvai patikinčią visokiems reiškiniams, rodantiems tariamai sėkmingą pasikeitimą Vakarų politikoje.

Visiems mums yra žinomos tam tikros viltys, kurios nekurių vadovaujančių veiksmų Vakaruose yra rišamos su sąmyšio /turmoil/ iššaukimu už geležinės uždangos, tačiau nėra iš anksto priimtose nedviprasmiškos ir realios, už tos uždangos esančių kraštų, išlaisvinimo programos. Kadangi Londono konferencijos pasekmės, kurios tikrai dabartinėje vakarų didžiųjų valstybių politikoje nerodo jokio laispsnio pasikeitimų, galėjo būti suprastos tėvynėje kaip pradžia naujos politinės eros, lenkų egzil.vyriausybė padarė žygių, kad sėkmingai užbėgti už akių tos rūsies nesusipratimui. Lygiai kaip laisvajame pasaulyje taip ir tėvynėje likusieji lenkai tuoju pat po konferencijos pabaigos buvo vyriausybės atitinkamai painformuoti."

DŽIAUGIAMASI ISPANIJOS PRIELANKUMU

"Ta proga reikia vėl prisiminti dar kartą reikšmę, kurią sudaro mums prielankūs santykiai su Ispanija, ypatingai galimybė naudotis Madrido radio nepriklausomos lenkų politikos reikalams. Negaliu išvengti malonumo pacituoti trumpą ištrauką iš Ispanijos Užsienių Reikalų Ministro p. Martin Artajo straipsnio, tilpusio

jo vardu š.m. sausio mėn. 10 d. dienraštyje "YA".

- Franco vyriausybė neslepia savo skeptiškų jausmų žygiams, kurie iki šiol buvo daromi tikslu apsaugoti kontinentą nuo sovietinio imperializmo. Pirmiausia ji /Ispan.vyriausybė/ nesutinka su sudarytais planais. Pagal juos reikalas sukasi apie apsaugojimą Atlanto Pakto vakarinių demokratių nuo naujų totalitarinių agresijų. Tuo tarpu Ispanija pastebi, kad teisingumo šaukiasi jau įvykdyti rusiško komunizmo aktai, būtent visų Rytų Europos ir didžiausių bei tarščiausiai apgyventų Azijos plotų tautų pavergimas. Svarbiausiuoju laisvojo krikščioniško pasaulio bet kokių karinių planų tikslu turi būti atkovojimas ir išlaisvinimas tų broliškų tautų, kurios kenčia baisiausią priespaudą.-

Artimiausiomis dienomis prasideda jau Madride amerikiečių-ispnų pasikalbėjimai bendradarbiavimo klausimais, dėl bendro gynimo laisvės ir civilizacijos. Galima turėti vilčių, kad tie pasikalbėjimai atneš greitas ir sveikas pasekmes ir galutinai nustatys bendradarbiavimą, taip reikalingą viso laisvojo pasaulio interesams.

VOKIETIJOS PAVOJUS AUGA

Toliau min. Sokolowski perėjo prie Vokietijos įjungimo į bendrą Vakarų gynimosi sistemą klausimo ir surištų su juo sunkumų tarptautinėje plotmėje bei Vokietijos viduje.

"Vokietijos vyriausybė - kalbėjo min. Sokolowski - nežiūrė į veikiančią krašte ir parlamente stiprią opoziciją, tikisi laimėti Bundestag'o ratifikaciją ir daleidžia, kad, jeigu likusios 5 valstybės, dalyvaujančios tuose pasitarimuose, taip pat gaus ratifikacijas, tai sudarymas vokiečių divizių galės prasidėti apie šių metų rugsėjo mėnesį. Jeigu kam atrodo, kad tas laikas yra per daug trumpas, tai visgi lieka bendras išpūdis, kad vokiečių ginkluotos jėgos organizavimo reikalas bendros gynimosi organizacijos rėmuose po paskutiniųjų konferencijų liko išvestas į kelią - gal dar tolimą, tikriausiai sunkų, bet vedantį į tikslą. Vienodų teisių suteikimas Vokietijai, nors ir nevisiškoje pilnuomoje, o taip pat ir jų aktyvus dalyvavimas ginklavimosi pastangose, pavirs faktu, į kurį jau dabar savo samprotavimuose turime atkreipti dėmesį. Nėra abejonės, kad Vokietijos reikšmė ir jos padėtis Vakarų pasaulyje labai rimtai ir sparčiai taisyšis, o su tuomis surišti pavojaus elementai ir rizika, - lygiagrečiai augs."

VOKIEČIAI REIKALAUJA SIENŲ REVIZIJOS

"Pagrindinis sunkumas, o net nesvyruoju pasakyti - pavojus mums glūdi tame, kad trūksta pozityvios Vakarų valstybių programos santykiuose su Lenkija. Tuo tarpu iš vokiečių pusės mūsų atžvilgiu dažnėja pareiškimai dėl sienų revizijos, tiesa, skelbiantieji apie norus pagerinimo lenkų-vokiečių santykių, tačiau su aiškiu pabrėžimu, kad neskaitant komunistų, nėra Vokietijoje nei vieno, kuris būtų pasiruošęs atsisakyti nuo dabartinių Lenkijos-Vokietijos sienų revizijos ir nuo grįžimo vokiečių pabėgėlių į tuos kraštus. Kada Vokietijoje kalbama apie "Reicho susijungimą", apie "susijungimą su Rytų Vokietija", tai šitie išsireiškimai jų supratimu apima lenkiškas Vakarų Žemes."

"Jau porą kartų per mane išreikštas Lenkų Vyriausybės nusistatymas, kad lenkų-vokiečių santykių pagerinimas yra mums labai pageidaujamas - lieka nepasikeitęs. Tačiau lygiai taip pat nepasikeitusi lieka mūsų vakarinių sienų žūtutinio gynimo politika. Tam tikrų vokiečių sluoksnių siekimas sukelti išpūdį, kad vyksta kokie tai slapti lenkų-vokiečių pasitarimai sienų reikalais, galima aiškinti norais sukelti išpūdį Vakaruose, kad vėkiančios Vokietijoje srovės, kurios reikalauja atitaisyti sienas, bendro su sovietais žaidimo akimis žiūrint, negali būti lenkų-vokiečių santykių kliūtimi, nes yra t o k i e lenkai, su kuriais vokiečiai gali susitarti be didesnių sunkumų visais klausimais. Nieko negalėtų būti mums kenksmingesnio, kaip Vakarų įtikinimas, kad ištikrųjų taip yra."

SANTYKIAI SU UKRAINIEČIAIS ŽYMIAI PABLOGĖJO

"Norėjau dar pasakyti keletą žodžių ukrainiečių klausimu. Lygiai kaip mano pirmtakūnas p. Adam Tarnowski, taip ir aš, nuo to laiko kaip perėmiau užsienių reikalų ministro pareigas, nuolat kreipėmė didžiausią dėmesį į sureguliuojamą santykių su mūsų kaimynine ir gimininga ukrainiečių tauta, eliminuojant bet kokius ne draugiškus jausmus. Kaip lenkams taip ir ukrainiečiams jie reiškia istorinį prakeikimą, kurio reikėjo jau senai nusikratyti."

Dabartinė mūsų vyriausybė yra apsisprendusi lenkų-ukrainiečių susipratimo šalininku. Žiūrime iš to taško, iš kurio abi tautos yra užinteresuotos nustatyti tikrai gerus, tamprus ir artimus kaimyninius santykius. Esame tos nuomonės, kad bendra kova su sovietiniai-rusišku imperializmu yra svarbiausias dabartinės valandos įvykių uždavinys, kuris turi mus jungti bendrame darbe ir paskatinti mugalėti senus nesutarimus, tarnaujančius vien tiktai Lenkijos ir Ukrainos priešams.

Apgailestaudamas turiu pabrėžti, kad turėjusieji anksčiau aiškia pagerėjimo tendenciją mūsų santykiai su ukrainiečiais, jau ilgesnį laiką žymiai pablogėjo. Kai kurie ukrainiečių pasielgimai sudaro išpūdį, kad Lenkijos ir jos rytinių teritorijų atakavimas yra skaitomas aktualesniu ir svarbesniu, negu kova už nepriklausomą Ukrainą. Atrodytų, kad nesutarimų padėtis su kaimynu, kuris pripažįsta Ukrainos teises į nepriklausomybę, dabartinėj pasaulio situacijoje yra sunkiai sutvarkoma."

IŠ LIETUVIŠKŲ CENTRO ORGANIZACIJŲ VEIKLOS

BALF'o pirmininkas Msgr. Končius Vokietijoje.

BALF'o pirmininkas laukiamas BALF'o įgaliotinio Vokietijoje įstaigoje Hannoverėje balandžio mėn. pirmomis dienomis. Msgr. Končius tarp kitko numato aplankyti Bonn'oje federalinės vokiečių vyriausybės ministerijas, susitikti su Pabaltijo Centro Taryba, dalyvauti Hannoverėje įvykstančioje tarpžinybinėje konferencijoje ir pasimatyti su kitų tarptautinių šalpos organizacijų Vokietijoje vadovaujamais asmenimis.

Hannoveryje kviečiamas tarpžinybinis pasitarimas.

Balandžio mėn. 3 d. lietuviškų organizacijų veiklos Vokietijoje derinimui BALF'o įgaliotinio Vokietijoje įstaigoje Hannoveryje kviečiamas PIB Vokietijos Krašto Valdybos, BALF'o, sielovados įstaigos, evangelikų tarybos ir VLIK'o atstovų pasitarimas. Jame dalyvauja ir BALF'o pirmininkas Msgr. Končius.

Lietuvos Vytis Dachau koplyčioje.

Pagarsėjusiame Dachau kacete nužudytųjų kalinių garbės kapinėse Bavarijos vyriausybė pastatė paminklinę koplyčią. Jos sienos bus papuoštos 32 tautų, kurių kaliniai kacete žuvo, valstybės ženklais. Valstybių tarpe yra ir Lietuva. Lietuvos Vytis kabės šalia kitų valstybių ženklų, o apačioje bus lietuviškas parašas "LIETUVA".

PIB Vokietijos Krašto Valdyba Bavarijos įstaigoms davė autentišką Lietuvos Vytį ir pareiškė padėką už tokį prasmingą žuvusiųjų pagerbimą. Bavarijos Landesentschädigungsamt'o prezidentas, Dr. Zdralek, dėkodamas Krašto Valdybai už bendradarbiavimą koplyčios papuošimo reikalui, siunčia pastatytos koplyčios nuotrauką ir pažada KV atstovą kviesti į jos atidarymo iškilmės.

Ryšiai su vokiečių spauda.

PIB Vokietijos Krašto Valdyba, dėkodama vokieškųjų laikraščių redakcijoms, plačiau paminėjusioms Lietuvos Nepriklausomybės šventę, pasiuntė keletą informacinių knygų apie Lietuvą, kurios redakcijų buvo su dėkingumu priimtose ir įjungtos į redakcijų knygynus.

Vokietijos Krašto Valdybos leidžiamieji vokiečių kalba biuletiniai yra taip pat labai naudinga archyvinė medžiaga, kuria prie progos laikraščių redakcijos ir bendradarbiai pasinaudoja, studijuodami kurį nors Lietuvą ar Pabaltijį liečiančius klausimus.

Vokietijos Krašto Valdyba labai pasigenda knygų ir leidinių svetimomis kalbomis apie Lietuvą, kuriuos galėtų prasmingai panaudoti Lietuvai išpopuliarinti ir sudaryti atsakingose vietose autentiškos mūsų pažiūrų apie Lietuvą medžiagos. Labai pageidaujama, kad visi tą Krašto Valdybos varomą darbą paremtų, atsiųsdami jai ką turėdami didesniais kiekiais.

Gausėja mokiniai VASARIO 16 gimnazijoje

Naujiems mokslo metams, prasidedantiems balandžio 17 d., gauta virš 40-naujų mokinių prašymų. Pasitikėjimas gimnazija nuolat auga. Skaitoma, kad nuo naujųjų mokslo metų pradžios turėsime bendrabutyje išlaikyti apie 120-130 mokinių. Tai skaičius, kuris jau šiandien kelia Krašto Valdybai ir gimnazijos pedagogams nemaža rūpesčių. Ar pajėgsime juos išlaikyti priklauso nuo visų laisvojo pasaulio lietuvių norų ir geros valios. Tvirtai tikima, kad ir sekančiais mokslo metais gimnazijos rėmėjai toliau ties pagalbos rankas brangiam tremties jaunimui, su tokia entuziazmu trokštančiam mokytis ir auklėtis tik savoje lietuviškoje gimnazijoje.

Mažosios Lietuvos Tarybos veikla

Mažosios Lietuvos Tarybos nariai, ponai Simonaitis, Brakas ir Banaitis, lanko britų zonos klaidėdžių seniūnijas. Jie lankys ir tolimosios šiaurės, Schleswig-Holsteino, seniūnijas. Toks lankymas yra kartu paruošiamasis Mažosios Lietuvos Tarybos suvažiavimo darbas. Suvažiavimas numatomas apie Sekmines.

Seniūnijų lankymo programa kiek susitrukdė, nes kovo 30 d., išvažiavus iš Hannoverio pripustytais ir vietomis apledėjusiais keliais, netoli Hannoverio įvyko nelaime. Nuslydęs, p. Banaičio vairuojamas, automobilis atsitrenkė į medį. P. Banaitis sužeistas stiklais, o p. Simonaitis, išmestas smogiant mašinai į medį iš automobilio, yra kiek sutrenktas. Važiavę su jais VLIK'o nariai, p. Brakas ir Norkaitis, ne nukentėjo.

Pobuvis Wehnen lietuvių kolonijoje

NCWC ir Lutheran Federation pastangomis kovo 28 d. Wehnen stovykloje suruošta kavutė, kurioje dalyvavo, be pačių rengėjų, dar apie 40 lietuvių ir 30 vokiečių. Pobuvis praėjo lietuvių ir vokiečių susiartinimo nuotaikoje. Pobuvyje kalbėjo dalyvavę aukšti Oldenburgo įstaigų vokiečių valdininkai, o iš lietuvių pusės PLB Wehnen apylinkės pirmininkas V. Narbutas, kun. Steigvila ir PLB Vokietijos Krašto Valdžbos pirmininkas p. Pr. Zundė.

Pobuvyje atsilankė ir kelių prancūzų labdaros organizacijų atstovai, šiuo metu besilankantieji Vokietijoje. Pobuviu atžymėta ir Wehnen stovyklai lietuvių kolonijos vardo suteikimas.

Pabaltijo Centro Tarybos posėdis.

Kovo mėn. 27 d. Augustdorfe įvyko visų trijų Pabaltijo tautų Centro Komitetų, sujungtų į bendrą tarybą, atstovų posėdis. Jame dalyvavo lietuvių, latvių ir estų centro komitetų Vokietijoje pirmininkai, pp. Pr. Zundė, Janums ir Stockeby ir dar keli tų organų atstovai.

Tarp kitų klausimų svarstyta pabaltijo tautų atstovų dalyvavimas steigiamoje Vokietijos centrinėje tremtinių atstovybėje, Prieita viešingos nuomonės, kad toks centrinio organo steigimas yra remtinas, bet nedalyvaujant tarp kitų tautybių iškilusiose ginčuose. Dalyvauti tokiam organe nutarta tik tada, kai bus kitų tautybių tarpe išsiaiškinti visi nesusipratimai, o pats organas bus sudarytas demokratiniais principais ir rimtu pagrindu, išdirbus ir priėmus atitinkamą statutą.

Plačiau svarstyta ir birželio 14 d. deportacijų minėjimo reikalas. Nutarta šį kartą jam gerai pasiruošti ir patį minėjimą pagal galimybę rengti vokiečių visuomenei kiek galima išpūdingiau, įtraukiant į minėjimą Vokietijos spaudos, radiofonų ir įvairių organizacijų dalyvavimą.

Pirmoji VASARIO 16 gimnazijos abiturientų laida

Š. m. kovo mėn. 28 d. Diepholze, VASARIO 16 gimnazija išleido pirmąją abiturientų laidą. Nuolat vykusi emigracija iš baigiamosios klasės išplėšė daug moksleivių ir todėl mokslo metų pabaigoje liko tik 3, kurie visi sėkmingai išlaikė brandos egzaminus.

Tą dieną įvykusiame gimnazijos salėje baigiamajame akte dalyvavo Dr. Vydūnas, VLIK'o atstovas Dr. Grinius, PLB Vokietijos Krašto V-bos pirmininkas Pr. Zundė, Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininkas Erdm.

Simonaitis, Švietimo Inspektorius A. Venclauskas, Evangelikų Tarybos pirmininkas Senioras A. Keleris, Krašto Valdybos įgaliotas atstovas J. Glemža, visi gimnazijos mokytojai, mokinių tėvai ir kiti atvyksieji ir vietiniai svečiai. Aukštieji svečiai išreiškė savo pasitenkinimą pirmųjų šios gimnazijos mokslo metų darbo vaisiais ir pasveikino laiminguosius abiturientus: V. Aukštikalnį, M. Juodviršį ir V. Kempką, kuriems gimnazijos direktorius A. Giedraitis įteikė atestatus.

Abiturientų vardu V. Aukštikalnis išreiškė nuoširdžiausią padėką visiems gimnazijos rėmėjams ir mokytojams, kurių dėka jie galėjo baigti savąją gimnaziją, o dabar pradės studijas universitetuose.

Pr. Zundė Krašto Valdybos vardu apdovanojo abiturientus "Lietuvių kalbos vadovu", įteikdamas kiekvienam po knygą. Akte nedalyvavęs kun. V. Šarka iš Bremeno prisiuntė geriausiai baigusiam laišrodį. Dovana teko V. Aukštikalniui.

Rėmėjų sudėtos VASARIO 16 gimnazijai aukos pradeda nešti gražius vaisius.

Lietuviai vyriausiam vokiečių skautų suvažiavime

Kovo mėn. 29-30 d.d. Ludwigsteino pilyje, Witzenhausen/Werra įvyko vyriausias vokiečių skautų vadų suvažiavimas, kuriame iš lietuvių buvo pakviesti ir dalyvavo ISS Vokietijos Rajono Vadeiva sktn. Venclauskas ir jo pavaduotojas psktn. G. Gešventas. Iš tremtinių dalyvavo dar 1 latvių ir 1 rusų atstovai. Buvo dar kviestas ir vengrų atstovas, bet šis neatvyko. Viso dalyvavo apie 40 asm. Svarbiausias suvažiavimo tikslas buvo rinkimai vyriausiojo vokiečių skautininko ir statuto pakeitimų priėmimas.

Visas suvažiavimas praėjo labai palankioje tremtiniams nuotaikoje, ką parodo ir jų atžvilgiu priimti nutarimai:

a/ Lietuviai, kaip ir kitų paminėtų tautybių tremtiniai, skautai turi teisę tvarkytis Vokietijoje autonominiėmis teisėmis, turėti savo vyriausiąją vadeivą ir palaikyti ryšį betarpiai su Vyriausioju vokiečių skautininku, kuriuo buvo perrinktas jau į Jamboree vykstant lietuviams daug padėjęs sktn. Kajus Roller. Visi tremtinių skautų daliniai nedalyvauja tiesioginiai jokioje vokiečių skautų formacijoje ir tvarkosi visiškai savarankiškai.

b/ Visų tautybių tremtinių skautai iš savo tarpo išrenka vieną bendrą atstovą, kuris tokiuose suvažiavimuose dalyvaus su sprendžiavimo balso teise.

c/ VASARIO 16 gimnazijos "Aušros" Tunto skautų bičiulis Bremeno miesto ir rajono skautininkas suvažiavimui pasiūlė tremtinių skautus, kaip netekusius tėviškės, remti ne tik gražiais žodžiais, bet ir materialiai. Suvažiavimo dalyviai tą pasiūlymą šilčiausiai priėmė.

I Š V O K I E Č I Ų S P A U D O S

Lietuviai ne sovjetų piliečiai.

"Badische Zeitung", Freiburg, kovo 8 d. deda iš Muncheno korespondenciją apie amerikiečių teismo Munchene sprendimą dėl vienos Vokietijoje gyvenančios nepilnametės lietuvaitės, norėjusios vykti pas savo globėjus į JAV. Sovjetai buvo dėl to iškėlę protestą ir reikalavo mergaitę išduoti Rusijai, nes jos motina esanti rusė.

Dalyvavę byloje sovjetų karininkai su protestu išėjo iš teismo posėdžių salės, kai teismo pirmininkas, nutraukęs jų atstovo kalbą, neleido sakyti politinę prakalbą. Teismas nusprendė, kad mergaitė matomai yra gimusi Lietuvoje ir todėl Lietuvos pilietė. Ji negali būti perduota rusams, nes JAV nepripažįstančios Lietuvos aneksijos.

Didėjantis Lietuvos partizanų aktyvumas

"Frankfurter Rundschau" kovo mėn. 1 d. rašo apie padidėjusį Lietuvos partizanų aktyvumą, nemumalšinamą jokiomis kaifinėmis priemonėmis. Sovjetų vadovybė imasi drakoniškų priemonių kovai su partizanais ir gyventojų atbaidymui pakaria sugautus partizanus miestelių aikštėse ir palieka dviem-trim dienom kabėti.

Kadangi visi gyventojai partizanams pritaria, tai jie yra nuolat aprūpinami maistu, o saugumas kaimuose yra toks menkas, kad volševikų pareigūnai sutemus nebedrįsta pasirodyti lauke, kad netapus partizanų aukomis.

Lietuvos - Lenkijos karas

Š.m. kovo 14 d. "Oberhessische Presse" Marburg, deda savo bendradarbio straipsnį bendromis taikos temomis. Straipsnio įvada aprašomi Lietuvos - Lenkijos santykiai, kai kuriose vietose visai neteisingai nusakant įvykių eigą. Rašoma taip:

"Po pirmojo pasaulinio karo įvyko tarptautinis kurjozas. Abi naujai iškeptos respublikos, Lenkija ir Lietuva, turėjo ginčą dėl Kauno miesto, kuris buvo išspręstas stipresniojo, Lenkijos, naudai. Giliai ižeista Lietuva atsitvėrė nuo savo pietų kai - myno spigliuota tvora bei nutraukė diplomatinius, prekybinius ir kitus santykius. Tais laikais dar taip buvo įprasta karus baigti taikingais tarpusavio santykiais, kad Lietuvos poelgis atrodė be galo keistas, beveik komiškas, kurį geriausiu atveju galima buvo pateisinti mažos baltijo tautos diplomatinų papročių nepažinojimu."

Nors iš paties straipsnio nematyti laikraščio noro Lietuvą ižeisti, PLB Vokietijos Krašto Valdyba į jį reagavo, pateikdama laikraščiui to ginčo autentišką medžiagą ir pabrėždama, kad tokią dorumą ginčas įgavo ne dėl diplomatinų papročių nepažinojimo, bet atvirkščiai, kaip tik dėl aktyvios lietuvių diplomatinės veiklos ir tarp - tautinės teisės dėsnų pažinojimo bei jų panaudojimo.

ŽINIOS IŠ LATVIŲ BENDRUOMENĖS GYVENIMO

-- Kovo 14 d. latvių spauda mini 25 metų mirties sukaktį pirmojo Latvijos prezidento Jono Čakstės.

J. Čakstė buvo vienas žymiausių Latvijos visuomenės veikėjų jau prieš pirmąjį pasaul. karą. Jis kilęs iš turtingiausio Latvijos krašto - Žemgalijos. Įdomu, kad visi Latvijos prezidentai buvo žemgaliečiai: Čakstė, Zemgalis, Kviesis ir Ulmanis.

J. Čakstė buvo teisininkas, ilgą laiką Rusijoje dirbo kaip advokatas ir buvo išrinktas į Rusijos parlamentą /Dumą/. Kai caras Nikolajus II, prasilenkdamas su konstitucija, paleido Dumą, Čakstė vienas iš pirmųjų pasirašė žinomą Viipuri atsišaukimą protestuodamas prieš konstitucijos sulaužymą. Dėl to jis buvo persekiotas ir nuteistas kalėjimu. Karo metu Čakstė buvo išrinktas Latvių pabėgėlių Centro Komiteto pirmininku Petrapily.

1918 m. sudaryta Latvių Tautos Taryba, kuri 1918 m. lapkričio 18 d. paskelbė Latvijos Nepriklausomybę. Tos Tarybos pirmininku buvo J. Čakstė. Vėliau jis buvo išrinktas Steigiamojo Seimo pirmininku ir vadovavo organui, kuris paruošė konstituciją, žemės reformos įstatymą ir kitus pirmuosius svarbiausius įstatymus. Tą konstituciją vykdant Čakstė buvo išrinktas pirmuoju Latvijos prezidentu, po to dar kartą juo perrinktas ir mirė eidamas prezidento pareigas.

Čakstė buvo kilęs iš turtingos ūkininkų šeimos, turėjo aukštą išsilavinimą, patrauklios išviršinės išvaizdos - aukšto ūgio, žila barzda, visiems malonus ir prieinamas. Del šių ypatybių buvo latvių tautos labai mylimas ir gerbiamas. Kadaisė fabriky darbininkai, eidami į darbus, anksti rytą sutiko Rygos fabriky kvartale, toli nuo centro, vaikščiojant aukštą, žilą vyrą, ir nustebę pažindami čia patį valstybės prezidentą Čakstę vaikščiojant vieną, be jokios apsaugos ir baimės.

Jam mirus, pirmą kartą Latvijos istorijoje valstybės vėliava buvo nuleista pusiau stiebo. Palaidotas Rygos "Miško kapinėse", kuriose laidojami visi žymesnieji latvių tautos veikėjai.

-- Kovo mėn. 7-9 d.d. Washingtonė įvyko Amerikos Latvių Susivienijimo metinis kongresas. Ten atsilankę JAV Kongreso narys O.K. Armstrong savo kalboje labai jautriais žodžiais ir pasiryžimu pasisakė už Latvijos nepriklausomybės atstatymą. O.K. Armstrong buvo išrinktas pirmuoju Amerikos Latvių Susivienijimo garbės nariu. To kongreso metu nutarta įsteigti Pasaulinį Latvijos Iš aisinimo Komitetą.

-- Vienas iš didesnių latvių žurnalų "Ceļe Zimes" /Kelrodžiai/, Švedijoje, savo 8 nr. patalpino jaunos filologės Veltos Rūke-Dravinis labai įdomų ir lietuviams straipsnį, kuriame plačiai nagrinėja Baltijos tautų kalbų suvienodinimo galimumus ir pateikia konkrečius pasiūlymus suvienodinimui taip artimai giminingų latvių ir lietuvių kalbų.

-- Vasario mėn. latvių rašytojas, žinomas lietuvių draugas Emils Skujenieks /Cleveland, Ohio, USA/, Lietuvių-Latvių Vienybės Centro Valdybės narys ir Lietuvių Katvių Vienybės JAV pirmininkas atšventė 30 metų literatūrinio darbo jubiliejų. Šiuo metu jis verčia į latvių kalbą mūsų rašytojo Vincio Romano naująjį romaną: "Dulkės raudonam saulėlydy".

-- "Dauguvos Vanagų" organizacija, 1951 metų laikotarpy, likusiems Vokietijoje latvių tremtiniams šelpti surinko DM 116.020. Didžiausioji šios sumos dalis surinkta iš JAV gyvenančių latvių.

-- Pastaruoju metu Augustdorfo stovykloje įsteigtas latvių dramos teatras. Režisieriai - latvių rašytojų senioro Jaunsudralinio duktė Zofija Šteplerienė ir Alfreds Alksnis.

Šio teatro sąstata, kaip dramos aktorius dalyvauja ir operos solistė Ludmilla Šepe-Eše. Rėmėjų tarpe yra ir žinomas latvių draugas vokietis Vilius Štepleris. Teatro atidarymas Augustdorfe įvyks rašytojo J. Jaunsudralinio 75 metų gimimo sukakties minėjimo dieną rugpjūčio mėn. Bielefeldo vokiečių dramos teatras pažadėjo latviams savo paramą aukomis ir kt.

PANAUDOJUS MEDŽIAGĄ, PRAŠCME NURODYTI ŠALTINIŲ.

Hannover - Kleefeld,
Hegelstr.6.